

สอบ ครูผู้ช่วย

สพจ. (ภาค ก + ภาค ข)
ปรับปรุงครั้งที่ ๒ มั่นใจเต็ม 100

★ สรุปสั้น จำง่าย ★ ครบทั้งภาค ก และ ข ★ เน้นเฉพาะที่ออกสอบ

✍ ภาค ก	✍ ภาค ข
✓ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์	✓ มาตรฐานความรู้ทั่วไปในการจัดการเรียนการสอน
✓ ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ	✓ แนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่บังคับใช้ในปัจจุบัน
✓ รวมกฎหมายพร้อมแนวข้อสอบ สอบเข้ารับราชการครู	

เล่มเดียวจบครบทุกวิชา
เน้นเนื้อหาแบบสรุป + เทคนิคการจำส่วนสำคัญ
ที่จะนำไปใช้ในการสอบ เก่งข้อสอบที่น่าสนใจมากกว่า 900 ข้อ



สารบัญ

ภาค ก ความรู้ความสามารถทั่วไป

01 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ความหมาย — คำ / ลำนวน,	
สัญลักษณ์ความหมายเหมือน / ไกลเคียง	2
ความหมายตรงข้าม	2
ความหมายเหมือน / ไกลเคียง	3
แปลความหมาย คำ / ลำนวน,	
สัญลักษณ์ที่กำหนดให้มา	3
แปลความหมาย “คำ” ตามบริบทที่กำหนดให้ ...	4
“คำ” ที่มีความหมายตรงข้ามกัน	5
“คำ” ที่มีความหมายตรงกันข้ามตามบริบท	
ที่กำหนดให้	5
ความหมายตรงกันข้ามกับลำนวน / สัญลักษณ์	6

เฉลยพิชิตข้อสอบ 1 : ความสามารถในการคิด	
วิเคราะห์ (เชิงปริมาณ)	57

เฉลยวิธีคิดพิชิตข้อสอบ 1 : ความสามารถในการคิด	
วิเคราะห์ (เชิงปริมาณ)	57

พิชิตข้อสอบ 2 : ความสามารถในการคิดวิเคราะห์	
(เชิงปริมาณ)	71

เฉลยพิชิตข้อสอบ 2 : ความสามารถในการวิเคราะห์	
(เชิงปริมาณ)	77

เฉลยวิธีคิดพิชิตข้อสอบ 2 : ความสามารถ	
ในการคิดวิเคราะห์ (เชิงปริมาณ)	77

พิชิตข้อสอบ 3 : รวมข้อสอบจริง	81
-------------------------------------	----

เฉลยพิชิตข้อสอบ 3 : รวมข้อสอบจริง	83
---	----

เฉลยวิธีคิดพิชิตข้อสอบ 3 : รวมข้อสอบจริง	83
--	----

02 การคิดวิเคราะห์เชิงปริมาณ

การคิดวิเคราะห์เชิงปริมาณ	37
พื้นฐานคณิตศาสตร์เบื้องต้น	37
ห.ร.ม และ ค.ร.น	37
การนับจำนวนหา หั้ว และตัวของสี่ตัว	40
การคำนวณอายุ	42
จำนวนเล่าที่ปักตามเส้น	43
อนุกรมของตัวเลข	44
ตัวเลขแบบอนุกรม	44
อนุกรมแบบเรียงลำดับตัวเลข	45
อนุกรมธรรมชาติ ชุดที่ 1	46
เฉลยอนุกรมธรรมชาติ ชุดที่ 1	47
อนุกรมธรรมชาติ ชุดที่ 2	47
เฉลยอนุกรมธรรมชาติ ชุดที่ 2	48
อนุกรมแบบผสม ชุดที่ 3	48
เฉลยอนุกรมแบบผสม ชุดที่ 3	48
พิชิตข้อสอบ 1: ความสามารถในการคิดวิเคราะห์	
(เชิงปริมาณ)	49

03 วิชาภาษาอังกฤษ

รวบรวมไวยากรณ์และข้อสอบ	89
1. Tense	89
2. If Clause	92
3. Wish	93
4. Adjective & Adverb	93
5. Conjunction	96
6. Modal Verbs	98
7. Gerund	103
8. Article	103
9. Quantifiers	105
10. Causative Verb	106
11. Preposition	106
12. One Other Another	107
13. Indirect Speech	107
14. Participial Phrase	111

15. Noun	112
16. Pronoun	112
17. Subject Verb Agreement	113
18. Added Knowledge	116

แบบฝึกหัดทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษ	
ชุดที่ 1	119
เฉลยแบบฝึกหัดทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษ	
ชุดที่ 1	128
แบบฝึกหัดทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษ	
ชุดที่ 2	128
เฉลยแบบฝึกหัดทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษ	
ชุดที่ 2	134

04 ความรู้เกี่ยวกับข้าราชการที่ดี

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน	
พ.ศ. 2534 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 8)	
พ.ศ. 2553	135
แนวข้อสอบ	153
เฉลยแนวข้อสอบ	156
พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และ	
วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546	158
แนวข้อสอบ	164
เฉลยแนวข้อสอบ	167
กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง	
พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง	
พ.ศ. 2539	169
แนวข้อสอบ	178
เฉลยแนวข้อสอบ	181
พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด	
ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539	182
แนวข้อสอบ	185
เฉลยแนวข้อสอบ	188
พระราชบัญญัติ มาตรฐานทางจริยธรรม	
พ.ศ. 2562	189
แนวข้อสอบ	193
เฉลยแนวข้อสอบ	197

ภาค ข มาตรฐานความรู้ และประสบการณ์วิชาชีพ

05 มาตรฐานความรู้ทั่วไปในการ จัดการเรียนการสอน

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	200
จิตวิทยาการศึกษา	203
กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน	208
การวิจัย (Research)	210
สื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมการศึกษา	213
การวัดและประเมินผลการศึกษา	215
ปรัชญาการศึกษา	216
หลักสูตร (Curriculum)	219
มาตรฐานวิชาชีพ	226
มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ	227
มาตรฐานการปฏิบัติงาน	227
มาตรฐานการปฏิบัติตน	228
มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	232
สมรรถนะวิชาชีพ	233
มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	234
มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน	235
มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหาร	
และการจัดการ	235
มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียน	
การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	235
พินิจข้อสอบมาตรฐานความรู้ทั่วไป	
เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน	236
เฉลยพินิจข้อสอบมาตรฐานความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ	
การจัดการเรียนการสอน	256

06

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการ ปฏิบัติงาน

รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการ จัดการเรียนการสอน บทบัญญัติด้านการศึกษา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.....	257
หมวดที่ 1 ความมุ่งหมายและ หลักการจัดการศึกษา.....	260
หมวดที่ 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา	260
หมวดที่ 3 ระบบการศึกษา	261
หมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา	262
หมวดที่ 5 การบริหารและการจัดการศึกษา ...	262
หมวดที่ 6 มาตรฐานและการประกัน คุณภาพการศึกษา	263
หมวดที่ 7 ครู คณาจารย์ และบุคลากร.....	263
หมวดที่ 8 ทรัพยากรและการลงทุน เพื่อการศึกษา.....	263
หมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	264
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562	266
พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545.....	267
พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ 2546.....	268
พ.ร.บ. สภาครูและบุคลากร ทางการศึกษา (ครูสภา) 2546.....	270
** มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ	271
พ.ร.บ. ข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา	274
พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก 2546.....	278
พ.ร.บ. การจัดการศึกษาคนพิการ	280
กฎหมายว่าด้วยการศึกษาปฐมวัย.....	282
กฎหมายการบริหารและการจัดการศึกษา ส่วนราชการ.....	283

แบบทดสอบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับการปฏิบัติงาน	286
เฉลยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน	300

07

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่ บังคับใช้ในปัจจุบัน

การดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี	301
TRUST	301
นโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567.....	302
ทักษะที่จำเป็นของประชากรในศตวรรษที่ 21	305
พิชิตข้อสอบ วิชาความรู้ 307	
เฉลยพิชิตข้อสอบ วิชาความรู้	317



แปลความหมาย “คำ” ตามบริบทที่กำหนดให้

11. เขาไปกบดานอยู่บ้านนอก

1. ทำบุญ

2. หลบหนี

3. หลบซ่อน

4. พักผ่อน
12. เราช่วยกันเร่งรัดพัฒนาชนบท

1. กระตุ้น

2. ช่วยกัน

3. รีบเร่ง

4. รวดเร็ว
13. นักกีฬาต้องเคารพกติกาของการแข่งขัน

1. ระเบียบ

2. วินัย

3. ประเพณี

4. กฎ
14. เขาเป็นคนยโสไปหน่อย

1. เกเร

2. เกะกะ

3. สุภาพ

4. อวดดี
15. บุตรชายของเขาถูกไฟคลอกตาย

1. ร้อน

2. ย่าง

3. รวน

4. ลวก

เฉลยแบบฝึกทำชุดที่ 1

ข้อ	ตอบ	ข้อ	ตอบ	ข้อ	ตอบ	ข้อ	ตอบ	ข้อ	ตอบ
1.	4	2.	4	3.	4	4.	3	5.	3
6.	1	7.	4	8.	4	9.	4	10.	4
11.	3	12.	3	13.	4	14.	4	15.	2

บทที่ 02

การคิดวิเคราะห์ เชิงปริมาณ

การคิดวิเคราะห์เชิงปริมาณ

แบ่งออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. พื้นฐานคณิตศาสตร์เบื้องต้น
 - ห.ร.ม และ ค.ร.น
 - การนับจำนวนหา ห้ว และตัวของลัตว์
 - จำนวนเส้นที่ปักตามเส้น
 - ผลบวกจำนวนนับที่เป็นเลขคู่เริ่มต้นจาก 2
2. อนุกรมของตัวเลข
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
4. การสรุปความสัมพันธ์จากสัญลักษณ์

พื้นฐานคณิตศาสตร์เบื้องต้น

ห.ร.ม และ ค.ร.น.

- ▶ ห.ร.ม. ย่อมาจาก ตัวหารร่วมมาก นิยาม : ห.ร.ม ของจำนวนสองจำนวน คือ จำนวนเต็มบวกที่มากที่สุดที่ไปหารจำนวนทั้งสองนั้นลงตัว

วิธีหา ห.ร.ม.

1. โดยวิธีแยกตัวประกอบในรูปผลคูณของจำนวนเฉพาะ
 - ห.ร.ม. คือ ตัวประกอบที่สัมพันธ์กัน
2. โดยวิธีตั้งหารสั้น
 - ห.ร.ม. คือ ผลคูณของจำนวนที่เป็นตัวหารร่วมทุกจำนวน

ตัวอย่าง

(1) จงหา ห.ร.ม. ของ 12 และ 18

วิธีที่ 1

$$12 = 2 \times 2 \times 3$$

$$18 = 2 \times 3 \times 3$$

ดังนั้น ห.ร.ม. ของ 12 และ 18 คือ $2 \times 3 = 6$

วิธีที่ 2 วิธีหารหาร

2	12	18
3	6	9
	2	3

ดังนั้น ห.ร.ม. ของ 12 และ 18 คือ $2 \times 3 = 6$

วิธีหา ค.ร.น.

► ค.ร.น. ย่อมาจาก ตัวคูณร่วมน้อย

นิยาม : ค.ร.น. ของจำนวนสองจำนวน คือ จำนวนเต็มบวกที่น้อยที่สุดที่จำนวนทั้งสองนั้นหารลงตัว

วิธีหา ค.ร.น. อาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. โดยวิธีแยกตัวประกอบ ในรูปผลคูณของจำนวนเฉพาะ
ค.ร.น. คือ ผลคูณของตัวประกอบร่วมกันกับตัวประกอบที่เหลือทุกจำนวน
2. โดยวิธีหารสั้น
ค.ร.น. คือ ผลคูณของตัวหารร่วมทุกตัวกับผลหารสุดท้ายทุกตัว
3. โดยวิธีใช้สูตร ผลคูณของจำนวนสองจำนวน = ห.ร.ม. $\times$ ค.ร.น.

ตัวคูณร่วมน้อย ค.ร.น. ออกสอบ สปจ. ปี 2542

(1) หา ค.ร.น. ของ 8 และ 12

$$8 = 2 \times 2 \times 2$$

$$12 = 2 \times 2 \times 3$$

$$\text{เพราะฉะนั้น ค.ร.น. ของ 8 และ 12} = 2 \times 2 \times 2 \times 3 = 24$$

(2) จงหา ค.ร.น. ของ 30 และ 42

$$30 = 2 \times 3 \times 5$$

$$42 = 2 \times 3 \times 7$$

$$\text{เพราะฉะนั้น ค.ร.น.} = 2 \times 3 \times 5 \times 7 = 210$$

(3) จงหา ค.ร.น. และ ห.ร.ม. ของ 8, 12 และ 60

$$8 = 2 \times 2 \times 2$$

$$12 = 2 \times 2 \times 3$$

$$60 = 2 \times 2 \times 3 \times 5$$

$$\text{เพราะฉะนั้น ห.ร.ม.} = 2 \times 2 = 4$$

$$\text{ค.ร.น.} = 2 \times 2 \times 2 \times 3 \times 5 = 120$$

ตัวอย่างโจทย์ประยุกต์เกี่ยวกับ ค.ร.น และ ห.ร.ม

Ex. 1 จำนวนใดที่น้อยที่สุดที่หาร 6, 8 และ 12 แล้วเหลือเศษ 3

แนวคิด หา ค.ร.น. ของทั้ง 3 จำนวน แล้วบวกด้วย 3 ดังนี้

$$\text{ค.ร.น. } 6 = 2 \times 3$$

$$8 = 2 \times 2 \times 2$$

$$\text{ค.ร.น. } 12 = 2 \times 2 \times 3$$

$$\text{และ ค.ร.น. } 12 = 2 \times 2 \times 3$$

$$= 24$$

เพราะฉะนั้น เลขจำนวนนั้น คือ $24 + 3 = 27$ **Ans.**

Ex. 2 จงหาจำนวนที่มากที่สุดที่หาร 162, 246 และ 282 แล้วเหลือเศษ 6 เท่ากัน

แนวคิด เอาเศษ 6 ลบออกจากสามจำนวน แล้วหา ห.ร.ม. ดังนี้

$$162 - 6 = 152 = 2 \times 2 \times 2 \times 19$$

$$246 - 6 = 240 = 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 3 \times 5$$

$$282 - 6 = 276 = 2 \times 2 \times 3 \times 23$$

เพราะฉะนั้น ห.ร.ม. = $2 \times 2 \times 3 = 12$

เลขจำนวนนั้น คือ 12

เทคนิคน่ารู้

ค.ร.น. >> หา ค.ร.น. ก่อน ค่อยนำเศษไปบวกก็หลั

ห.ร.ม. >> นำเศษไปลบก่อนแล้วค่อยหา ห.ร.ม.

PART 2

ภาค ๒

มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ

1. มาตรฐานความรู้ทั่วไปในการจัดการเรียนการสอน (75 คะแนน)

- 1.1 การเปลี่ยนแปลงบริบทของโลก สัมคม และแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.2 จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ
- 1.3 หลักสูตร ศาสตร์การสอน และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้
- 1.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาผู้เรียน
- 1.5 การออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพ

2. มาตรฐานความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน (วิชาเอก) (100 คะแนน)

3. ความรอบรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน แนวทางการปฏิรูปการศึกษา (25 คะแนน)

- 3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน
 1. รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน
 2. กฎหมายว่าด้วยการศึกษามากับ
 3. กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ
 4. กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 5. กฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา
 6. กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ
 7. กฎหมายว่าด้วยคุ้มครองเด็ก
 8. กฎหมายว่าด้วยการศึกษาปฐมวัย
- 3.2 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่บังคับใช้ในปัจจุบัน
 1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
 2. แผนการศึกษาชาติ
 3. นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ

บทที่ 05

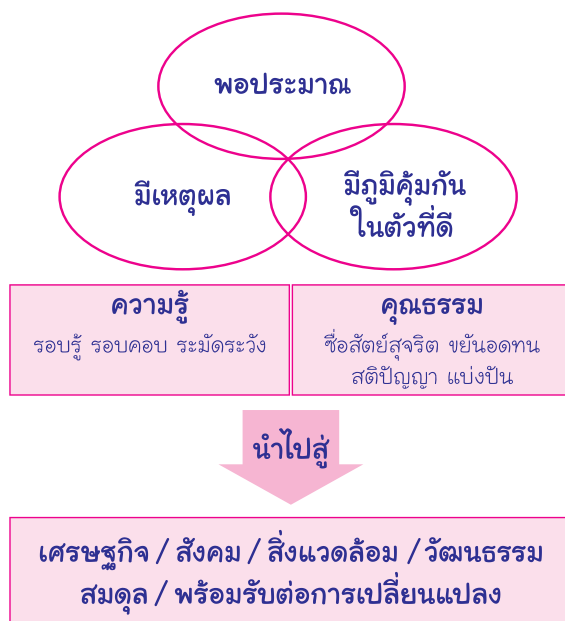
มาตรฐานความรู้ ทั่วไปในการจัดการ เรียนการสอน

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่าง ๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ทางสายกลาง



แนวคิดหลัก

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

เป้าประสงค์		มุ่งให้เกิดความสมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอก
หลักการ		ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่มีในตัวพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก

เงื่อนไขพื้นฐาน (ความรู้ คู่คุณธรรม)

จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ ในการวางแผนและการดำเนินงานทุกขั้นตอน

การเสริมสร้างพื้นฐานด้านจิตใจของคนให้ปกติ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ มีปัญญา และความรอบคอบ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบไปด้วย 5 ส่วน ดังนี้

๐ ส่วนที่ 1. กรอบแนวคิด

เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤติ เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

๐ ส่วนที่ 2. คุณลักษณะ

เศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

๐ ส่วนที่ 3. คำนิยาม

ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ ดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เช่น การผลิต และการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

๐ ส่วนที่ 4. เงื่อนไข

การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรม เป็นพื้นฐาน 2 เงื่อนไข ดังนี้

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

๐ ส่วนที่ 5. แนวทางปฏิบัติ / ผลที่คาดว่าจะได้รับ

จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับการแก้ไขวิกฤติทางเศรษฐกิจและปัญหาทางสังคมไทย

ประการแรก เป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดหลักการที่ว่า “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือพอจากการบริโภคแล้วจึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อค้า ผลผลิตส่วนเกินที่ออกสู่ตลาดก็จะเป็นกำไรของเกษตรกรลักษณะเช่นนี้เกษตรกรจะมีหลายสถานะ โดยจะเป็นผู้กำหนดหรือเป็นผู้กระทำต่อตลาดแทนที่ว่า ตลาดจะเป็นตัวกำหนด เกษตรกร ดังเช่นที่เป็นอยู่และหลักใหญ่สำคัญยิ่ง คือ การลดค่าใช้จ่ายในการสร้างสิ่งอุปโภคบริโภคใน ที่ดินของตนเอง เช่น ข้าว น้ำ ปลา ไข่ ไข่ไก่ ผล พืชผัก ฯลฯ

ประการที่สอง เศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ทั้งนี้ กลุ่มชาวบ้านหรือองค์กร ชาวบ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้หลากหลายครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสาน หัตถกรรม การแปรรูปอาหาร การทำธุรกิจค้าขาย และการท่องเที่ยวระดับชุมชน ฯลฯ เมื่อองค์กรชาวบ้านเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็ง และมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นแล้ว เกษตรกรทั้งหมดในชุมชนก็ได้รับการดูแลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งได้รับการแก้ไขปัญหาทุก ๆ ด้าน ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเติบโตได้อย่างมีเสถียรภาพ ซึ่งหมายความว่า เศรษฐกิจ สามารถขยายตัวต่อสภาวะการณ์ด้านการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น

ประการที่สาม เศรษฐกิจพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเมตตา ความเอื้ออาทร และความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน ในการร่วมแรงร่วมใจเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงไม่ได้หมายถึง รายได้แต่เพียงมิติเดียว หากแต่ยังรวมถึงประโยชน์ด้านอื่น ๆ ด้วย ได้แก่ การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการรักษาไว้ ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของไทยให้คงอยู่ตลอดไป จากผลการพัฒนาประเทศที่เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจในเชิงปริมาณ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงห่วงใยในวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชน โดยทรงชี้แนะให้เห็นถึง **“ความพอเพียง พอสมควร ตามอัตภาพ”** เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตมาโดยตลอดและเมื่อเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจ ในปี 2540 ได้ทรงขยายความให้เห็นถึงรูปธรรมของการไม่ประมาณตนเอง ความโลภ และความเห็นแก่ได้ โดยไม่คำนึงถึงผลเสียทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวมหลังจากนั้นได้พระราชทานพระราชดำริ

“เศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิตให้กับคนทุกระดับ ทุกภาคส่วน ทุกสาขาอาชีพ ซึ่งเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมิใช่เป็นปรัชญาหรือแนวคิดเท่านั้น แต่เป็นข้อสรุปที่ได้จากการปฏิบัติจริงและมีใช้เป็นเพียงปรัชญาในการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคล แต่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และปัจจุบันได้ก้าวล้ำ ไปสู่ยุทธศาสตร์การพัฒนาในอีกหลาย ๆ ประเทศ